

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

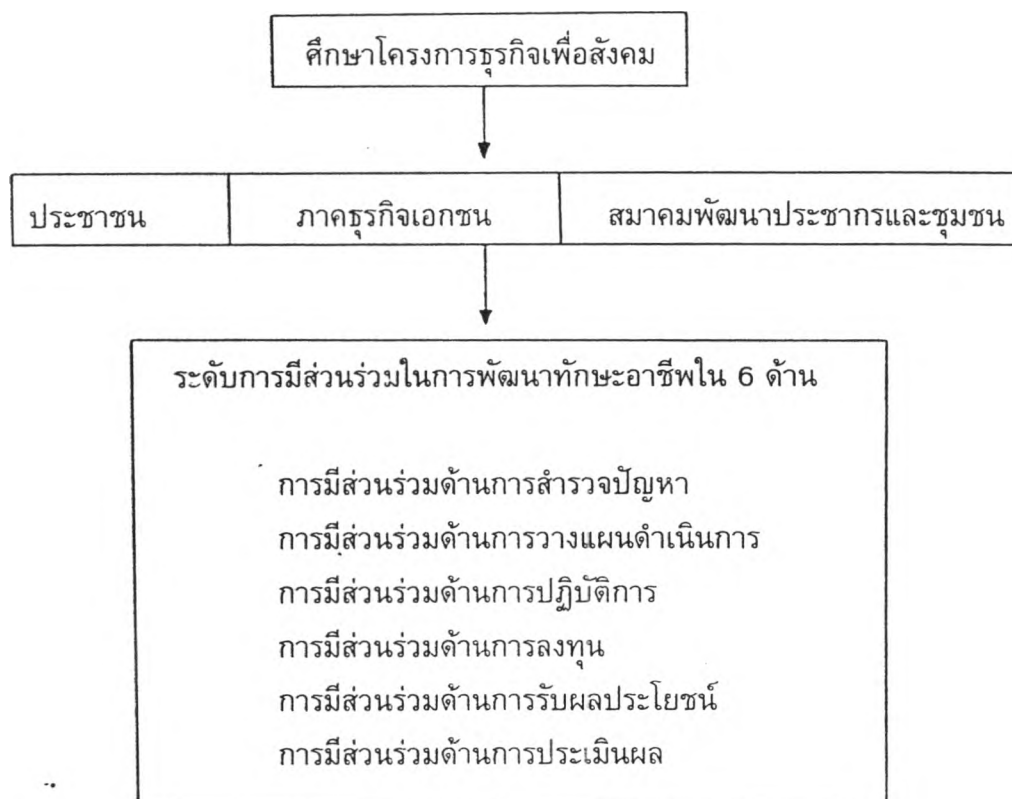
การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method) ที่เน้นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก และมีการสัมภาษณ์ประกอบเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคธุรกิจเอกชนและสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพในโครงการธุรกิจเพื่อสังคมจังหวัดบุรีรัมย์ การได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) และไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ ตลอดจนการศึกษาแหล่งข้อมูลเอกสารอื่นๆ . การวิจัยครั้งนี้ ตัวผู้วิจัยก็ถือว่าเป็นเครื่องมือวิจัยที่สำคัญ เนื่องจากผู้วิจัยได้เข้ามีส่วนร่วมและสัมผัสกับกิจกรรมของโครงการในพื้นที่ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 1 เดือน ดังมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดกรอบแนวคิด
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม รวมทั้งศึกษารายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการโครงการธุรกิจเพื่อสังคม โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การบันทึกภาพ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น บทความจากวารสาร หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนสรุปผลการปฏิบัติงานของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน จากนั้นจึงได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยมี 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชาชน
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการธุรกิจเพื่อสังคมทั้งหมด 26 โครงการ ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1,245 คน
2. ผู้บริหารระดับสูงและคณะทำงานของภาคธุรกิจเอกชน
ผู้บริหารระดับสูงและคณะทำงานของภาคธุรกิจเอกชน ที่มีส่วนร่วมในโครงการธุรกิจเพื่อสังคม ในจังหวัดบุรีรัมย์ 16 บริษัท จำนวน 26 คน

3. เจ้าหน้าที่ของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน

เจ้าหน้าที่ของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ที่รับผิดชอบประสานงาน ในโครงการธุรกิจเพื่อสังคม ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 คน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 3.1 เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง จำนวน 4 คน
- 3.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสาน จำนวน 6 คน

กลุ่มตัวอย่าง มี 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชาชน เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการธุรกิจเพื่อสังคมทั้ง 26 โครงการ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 303 คนเลือกมาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย(Random Sampling) และสุ่มจำนวนประชาชนจากแต่ละโครงการ ใช้หลักการเลือกตามสัดส่วนของจำนวนสมาชิกในประชากรย่อย (Proportional Allocation)

ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ โดยใช้สูตร ดังนี้ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ N คือ จำนวนประชาชนในประชากร ซึ่งเท่ากับ 1,245 คน

e คือ ขนาดของความคลาดเคลื่อนสูงสุด ในการประมาณค่าพารามิเตอร์จากการใช้ค่าสถิติจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งในกรณีนี้เท่ากับ .05

n คือ จำนวนประชาชนในกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการใช้ศึกษาเพื่ออนุมานในประชากรขนาด 1,245 คน โดยให้ผลที่ศึกษาเชื่อมั่นได้ 95% จะมีการคลาดเคลื่อนจากค่าจริงไม่เกิน 5% จากคะแนนเต็ม

ผลการคำนวณทำให้ได้ค่า n หรือจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประมาณ 303 คน

2. แบ่งประชากรใหญ่ออกเป็นประชากรย่อย โดยใช้โครงการ 26 โครงการเป็นตัวแบ่ง ทำให้ได้จำนวนประชาชนในแต่ละประชากรย่อย ดังปรากฏในตารางที่ 1

3. กำหนดสัดส่วนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

$$\text{สัดส่วนในการสุ่ม} = \frac{303}{1,245} = .24 \text{ หรือคิดเป็นร้อยละ } 24$$

4. สุ่มตัวอย่างในแต่ละโครงการในสัดส่วน .24 หรือร้อยละ 24 จะได้จำนวนตัวอย่างประชาชนในแต่ละโครงการ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชาชนในประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดตามโครงการ

โครงการ	จำนวนประชาชน ในประชากร	จำนวนประชาชน ในกลุ่มตัวอย่าง
1. ศูนย์ฝึกอาชีพเข็บบรองเท้า	176	42
2. ตัดเย็บเสื้อผ้า	156	37
3. บุรีรัมย์แพนฟุตบอล	146	36
4. ประปาเพื่อการเกษตร	94	23
5. สหกรณ์บ้านสิงห์	72	18
6. สหกรณ์ทรัพย์พระยา	65	15
7. โรงเข็บบรองเท้า BPF	62	15
8. สหกรณ์ลำไทรโยง	60	15
9. ธนาคารฝัก	57	13
10. ทอผ้าไหม	55	14
11. สหกรณ์หนองไทร	53	13
12. สหกรณ์หนองโบสถ์	53	12
13. โรงงานเข็บบรองเท้า PVC	40	9
14. ธนาคารฝัก	24	6
15. ธนาคารฝัก	24	6
16. ธนาคารฝัก	22	6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โครงการ	จำนวนประชาชน ในประชากร	จำนวนประชาชน ในกลุ่มตัวอย่าง
17. เลี้ยงปลาในกระชัง	16	4
18. ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	16	4
19. เลี้ยงเป็ดเซอรี	12	2
20. ทอผ้าไหม	10	3
21. ตัดเย็บเสื้อผ้า	10	3
22. เลี้ยงปลาน้ำจืด	5	2
23. เลี้ยงปลาน้ำจืด	5	2
24. ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	4	1
25. เลี้ยงไก่	4	1
26. เพาะเห็ด	4	1
รวม	1,245	303

* (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการสุ่มตามช่วง ($\frac{N}{n} = K$) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโครงการตามจำนวนที่กำหนด

2. ภาคธุรกิจเอกชน ผู้วิจัยศึกษาประชากรทั้งหมดของภาคธุรกิจเอกชน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างของภาคธุรกิจเอกชนจึงเท่ากับ 26 คน จาก 10 บริษัท ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของภาคธุรกิจเอกชน

บริษัท	จำนวนผู้บริหารระดับสูงและคณะทำงานของบริษัท
1. บริษัท หลักทรัพย์พัฒนาสิน จำกัด	6
2. บริษัท เอสซี จอห์นสันแอนด์ซัน จำกัด	5
3. บริษัท รองเท้าบาจา (ประเทศไทย) จำกัด	4
4. บริษัท ล้ำสูง (ประเทศไทย) จำกัด	3
5. บริษัท บอดีแฟชั่น จำกัด	2
6. บริษัท อินเตอร์ไลฟ์จอห์นสันแอนด์คอค จำกัด	2
7. บริษัท 3เอ็ม(ประเทศไทย) จำกัด	1
8. บริษัท โกลด์มายการ์เมนท์ จำกัด	1
9. บริษัท บริสตอลไมเยอร์สควิป จำกัด	1
10. บริษัท แพนฟูดแวร์ จำกัด	1
รวม	26 คน

หมายเหตุ

ภาคธุรกิจเอกชนที่มีส่วนร่วมในโครงการธุรกิจเพื่อสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งหมด 16 บริษัท แต่มีบางบริษัทไม่สามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ ได้แก่ บริษัท อเมริกันเอ็กซ์เพรส จำกัด บริษัท สยามยูนิซิส จำกัด บริษัท เอฟอีซิลลิด จำกัด ชมรมดีดีท่องเที่ยว บริษัท ฟิลลิปมอริส จำกัด และสถานทูตออสเตรเลีย เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงและคณะทำงานของภาคธุรกิจเอกชนบางแห่งได้ลาออกแล้ว บางแห่งไม่สามารถให้ข้อมูลได้ เพราะได้เข้ามารับผิดชอบงานในโครงการธุรกิจเพื่อสังคมเป็นเวลานานนัก

3. เจ้าหน้าที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ทั้งหมด 10 คน ถือเป็นกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็น 100% ของกลุ่มประชากรทั้งหมดของเจ้าหน้าที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถาม
2. แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือในการวิจัยแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเพื่อใช้สำหรับสอบถามประชาชนและภาคธุรกิจเอกชน เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในโครงการธุรกิจเพื่อสังคม แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบเป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม 6 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถามที่ใช้ถามประชาชนและภาคธุรกิจเอกชน

การมีส่วนร่วม	จำนวนข้อของแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่าง	
	ประชาชน	เอกชน
1. การมีส่วนร่วมด้านการสำรวจปัญหา	7	7
2. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนดำเนินการ	8	8
3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน	9	9
4. การมีส่วนร่วมด้านการลงทุน	8	8
5. การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์	9	9
6. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล	7	8
รวมจำนวน	48 ข้อ	49 ข้อ

โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบว่า ตนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการธุรกิจเพื่อสังคมมากน้อยเพียงใด เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ

4	หมายความว่า	มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
3	หมายความว่า	มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2	หมายความว่า	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1	หมายความว่า	ไม่มีส่วนร่วม

(ดูแบบสอบถามในภาคผนวก ข)

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้ง 6 ด้าน โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informant) เป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ส่วนกลางและเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาหมู่บ้านชนบทผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึก

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคธุรกิจเอกชนและสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เป็นคำถามปลายเปิด (ดูแนวคำถามการสัมภาษณ์ในภาคผนวก ข)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย

2. การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ในการเยี่ยมชมโครงการธุรกิจเพื่อสังคมที่จังหวัดบุรีรัมย์

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ และนำมาสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ซึ่งครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจแก้ไขทางด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะอาชีพให้ประชาชนในหมู่บ้านชนบทเป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พร้อมทั้งวิจารณ์และเสนอแนวทางแก้ไข จากนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ

6. นำเครื่องมือที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนจำนวน 20 คน และคณะทำงานของภาคธุรกิจเอกชน จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและความหมายของภาษาที่ใช้

7. นำมาตรวจสอบความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Coefficient Alpha) ปรากฏว่าแบบสอบถามสำหรับประชาชน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = .8713 ส่วนแบบสอบถามสำหรับภาคธุรกิจเอกชน มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ = .8905

8. นำเครื่องมือที่ได้รับการแก้ไข ปรับปรุงแล้วนั้นไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 เดือน คือตั้งแต่วันที่ 15 เมษายน 2540 ถึงวันที่ 15 กรกฎาคม 2540 การเก็บรวบรวมข้อมูลมีการดำเนินการดังนี้

1. ในช่วงเดือนเมษายน 2540 ผู้วิจัยได้มอบจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยให้กับนายมีชัย วีระไวทยะ นายกสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และติดต่อเจ้าหน้าที่ของทางสมาคมฯในพื้นที่ดำเนินการโครงการธุรกิจเพื่อสังคม จังหวัดบุรีรัมย์

2. ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2540 ผู้วิจัยส่งจดหมายขอความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน พร้อมด้วยแบบสอบถามให้กับภาคธุรกิจเอกชนโดยส่งทางไปรษณีย์ ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโครงการธุรกิจเพื่อสังคมในพื้นที่ดำเนินการ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยได้มีโอกาสพบและสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหมู่บ้านชนบทผสมผสานทั้งศูนย์นางรองและศูนย์พุทไธสง และภาคธุรกิจเอกชนและทำการศึกษาค้นคว้าที่ต่างๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในโครงการธุรกิจเพื่อสังคมได้แก่ หมู่บ้าน ที่ตั้งของโครงการต่างๆ ที่ใช้ดำเนินกิจกรรม และจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ในช่วงนี้ผู้วิจัยยังได้ติดต่อประสานงานและสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่สมาคมฯ ทั้งเจ้าหน้าที่ส่วนกลางและเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ตลอดจนสร้างความคุ้นเคยกับประชาชนที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

ในการให้ประชาชนที่มีส่วนร่วมในโครงการธุรกิจเพื่อสังคมตอบแบบสอบถามให้ นั้น ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหมู่บ้านชนบทผสมผสานทั้งที่ศูนย์นางรองและศูนย์ฯ พุทไธสง ในการพักอาศัยอยู่ภายในศูนย์ฯ ตลอดระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือในการจัดเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯพาผู้วิจัยเข้าไปตามหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้มอบรายชื่อหมู่บ้าน รายชื่อโครงการ และจำนวนของผู้ที่ต้องการให้ตอบแบบสอบถามให้กับผู้อำนวยการศูนย์ฯทั้ง 2 แห่ง จากนั้นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดตารางวันที่และเวลาที่เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ มีภารกิจที่จะต้องเข้าหมู่บ้านผู้วิจัยก็จะร่วมเดินทางไปด้วย ในการเข้าหมู่บ้านในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และประชาชน ได้ให้ประชาชนตอบแบบสอบถามตลอดจนได้สังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการจริงอีกด้วย

3. ระหว่างเดือนมิถุนายน 2540 ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับจากประชาชนและตรวจสอบว่ายังคงมีแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนอีกเป็นจำนวนเท่าใด จากนั้นก็ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวนนั้นคืน ส่วนแบบสอบถามของภาคธุรกิจเอกชนนั้นผู้วิจัยได้รับคืนทางไปรษณีย์จำนวนหนึ่งแต่ยังไม่ครบตามจำนวน ผู้วิจัยจึงโทรศัพท์ติดต่อกับ

บริษัทเหล่านั้นเป็นระยะๆ เพื่อขอให้ช่วยดำเนินการและจัดส่งคืนกลับมายังผู้วิจัย และในช่วงเวลานี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่วนกลางที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน

4. ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2540 ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อกับภาคธุรกิจเอกชนบางบริษัทที่ยังไม่จัดส่งแบบสอบถามคืน เพื่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

นอกจากวิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้อุปกรณ์เพื่อช่วยในการจัดเก็บข้อมูลอีกด้วย ได้แก่

1. กล้องถ่ายรูป ใช้บันทึกภาพพบปะทบทวนการมีส่วนร่วมตลอดจนการดำเนินชีวิตของประชาชน เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบในการศึกษาข้อมูลได้อีกทางหนึ่ง

2. เทปบันทึกเสียง ใช้ในกรณีสัมภาษณ์ประชาชน เจ้าหน้าที่สมาคมฯ ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการถอดบันทึก

แบบสอบถามของประชาชนจำนวน 303 ฉบับ เก็บรวบรวมได้ 284 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.73 ส่วนแบบสอบถามของภาคธุรกิจเอกชนจำนวน 26 ฉบับเก็บรวบรวมได้ 24 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.30

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for The Social Science X : SPSS) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของ

2.1 ประชาชนและภาคธุรกิจเอกชน กำหนดเกณฑ์ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม		ค่าคะแนน
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	เท่ากับ	4 คะแนน
มีส่วนร่วมเกือบทุกครั้ง	เท่ากับ	3 คะแนน
มีส่วนร่วมเพียงบางครั้ง	เท่ากับ	2 คะแนน
ไม่มีส่วนร่วม	เท่ากับ	1 คะแนน

2.2 สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน กำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์ฯ เจ้าหน้าที่สมาคมฯ ผู้บริหาร และคณะทำงานของภาคธุรกิจเอกชน ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้การหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและสรุปรวมในแต่ละด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยรายชื่อ และรายด้านโดยรวม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	3.50-4.00	หมายถึง	มีการมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	มีการมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	มีการมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	ไม่มีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมาก หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก โดยการร่วมกิจกรรมต่างๆ นั้นเป็นประจำและสม่ำเสมอ มีปริมาณและความถี่ของการเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก

การมีส่วนร่วมปานกลาง หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบ่อยครั้ง เข้าร่วมเกือบทุกครั้ง

การมีส่วนร่วมน้อย	หมายถึง	การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพียง บางครั้ง มีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย เข้าร่วมบ้างเป็นครั้งคราว
ไม่มีส่วนร่วม	หมายถึง	การไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื่องจากไม่ใช้บทบาทหน้าที่ ไม่มีส่วน เกี่ยวข้องในกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นๆ

4. นำข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคธุรกิจเอกชนในโครงการธุรกิจเพื่อสังคม วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t- test) ทดสอบความแตกต่างที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 เป็นรายข้อและสรุปรวมในแต่ละด้านนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง